

**Справа «Фенер Рум Патрікліджі (Вселенський патріархат)
проти Туреччини»**

(“Fener Rum Patrikligi (Ecumenical Patriarchate) v. Turkey”)

У рішенні, ухваленому 8 липня 2008 року у справі *«Фенер Рум Патрікліджі (Вселенський патріархат) проти Туреччини»*, Суд постановив, що

- було порушено ст. 1 Першого протоколу Конвенції (право власності).

Суд вирішив не розглядати питання про справедливу сатисфакцію відповідно до ст. 41 Конвенції до того часу, поки не будуть готові відповідні матеріали.

Обставини справи

Заявник Фенер Рум Патрікліджі (Вселенський патріархат) є православною церквою у м. Стамбулі (Туреччина). Ця церква об'єднує та представляє у Туреччині православну релігійну меншину, яка очолюється Його Святістю Вселенським патріархом Варфоломієм I.

Справа стосувалася скасування турецькою владою права власності заявника на нерухоме майно.

У січні 1902 року Вселенський патріархат за власні кошти придбав землю площею 23 255 кв. м. на вершині найбільшого пагорба острова Буюкада (у м. Стамбулі), на якій розміщувалась п'ятиповерхова будівля та двоповерхова прибудова до неї.

У 1903 році це майно було передане заявником для використання однієї із благодійних православних організацій – «Грецькому сиротинцю для хлопчиків острова Буюкада» (далі – Сиротинець); а у 1936 році йому офіційно було видане державне свідоцтво про право користування згаданою нерухомістю.

У 1964 році турецькі органи влади, з мотивів безпеки, наказали Сиротинцю звільнити займане ним приміщення на о. Буюкада. Проте Вселенський патріархат стверджує, що цього ж року він знову прийняв у власність та почав використовувати це майно.

22 січня 1997 року Генеральний директорат благодійних організацій (далі – Директорат) визнав Сиротинець неіснуючою організацією, розпустив його

керівництво та перебрав управління на себе. У 1997 році Сиротинець оскаржив таке рішення у судовому порядку, однак у листопаді 2003 року Верховний адміністративний суд Туреччини відхилив цю скаргу.

16 березня 1999 року Директорат розпочав процес з приводу скасування права власності Вселенського патріархату на зазначені землю та будівлі з метою подальшої їх перереєстрації на Сиротинець. У грудні 2002 року Окружний суд, стверджуючи зокрема, що Вселенський патріархат не проводив жодних ремонтних робіт у будівлях на о. Буюкада, які були історичною пам'яткою міжнародного значення, прийняв рішення про перереєстрацію майна на ім'я Сиротинця. У вересні 2003 року через процесуальні неточності Касаційний суд скасував це рішення, проте у лютому 2004 року Окружний суд знову анулював право власності заявника та розпорядився перереєструвати нерухоме майно.

Касаційний суд цього разу погодився з висновком Окружного суду та додав, що з моменту, вказаного у свідоцтві на право користування від 1936 року, майно на о. Буюкада належало Сиротинцю, а не заявнику.

Зміст рішення Суду

Заявник скаржився на те, що національні суди, ухваливши рішення про реєстрацію нерухомого майна на ім'я Сиротинця, порушили право заявника на мирне володіння своїм майном, передбачене у ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Суд погодився з тим, що національні суди, скасувавши право власності Вселенського патріархату на землю та будівлі на ній і вирішивши передати їх Сиротинцю, позбавили заявника права на володіння цим майном. Суд взяв до уваги те, що скасування права власності відбулося на основі Закону «Про благодійні організації», прийнятого 13 червня 1935 року, метою якого була охорона публічних інтересів.

Суд зауважив, що питання про придбання власності церквою за власні кошти не ставилось під сумнів. Одразу ж після придбання цього нерухомого майна воно було передане заявником Сиротинцю для спеціального

використання, а церква-заявник завжди вважалась її власником; причому лише частина нерухомого майна підлягала спеціальному використанню.

Суд звернув увагу на те, що ні після придбання землі та будівель на о. Буюкада у 1902 році, ні після видачі Сиротинцю свідоцтва у 1936 році, право власності Православного патріархату на це майно не піддавалось сумніву і лише у 1997 році Директоратом був поданий позов про перереєстрацію зазначеної нерухомості. Таким чином, володіння землею та будівлями на о. Буюкада не оспорювалось від 1964 року (коли – з мотивів безпеки – їх були змушені покинути працівники Сиротинця) аж до 1997 року. Отож із 1964 року використання цього майна Сиротинцем фактично припинилось.

Розпочавши використання зазначеної нерухомості у 1903 році, Сиротинець жодного разу не вимагав визнання за ним права власності на неї – ні в момент видання йому свідоцтва у 1936 році, ні пізніше. Така вимога не ставилась аж до того моменту, коли у 1995 році Директорат визнав цей Сиротинець «неіснуючим» і пізніше, діючи від імені Сиротинця та посилаючись на свідоцтво від 1936 року, оспорив право власності Православного патріархату на землю і будівлі на о. Буюкада. Проте Суд зауважив, що у свідоцтві вказувалось, що Сиротинець не був «власником» цього майна та мав право лише користуватись ним.

Беручи до уваги викладені міркування, Суд постановив, що використання майна за спеціальним призначенням протягом значного відрізка часу не дає підстав вважати, що це вплинуло на можливість скасування права власності заявника на це майно.

На думку Суду, турецькі органи влади не були уповноважені позбавляти власника права на володіння цією нерухомістю без відповідної компенсації. Проте церква-заявник ніякої компенсації не отримала. Тому було порушено ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Суд вирішив, що немає потреби окремо розглядати скаргу стосовно порушення ст. 6 та ст. 14 Конвенції у поєднанні зі ст. 1 Першого протоколу до Конвенції